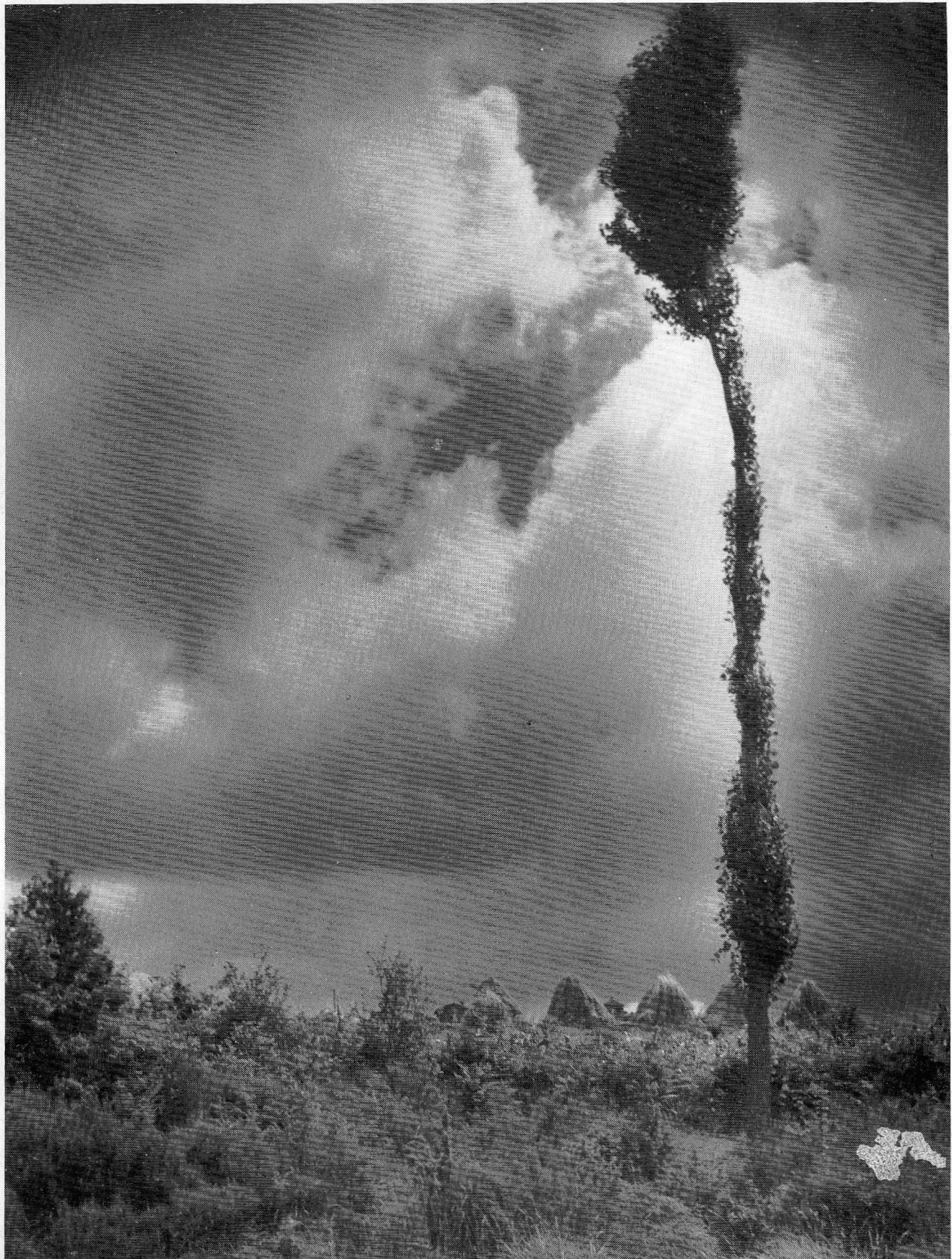

ELS CINGLES

trimestral any V, TAVERTET agost 1984 n.º 16

II FESTIVAL INTERNACIONAL DE MUSICA DE CANTONIGROS

El passat dia 22 de juliol va finalitzar la segona edició del Festival Internacional de Música de Cantonigròs, que enguany va celebrar-se del dijous dia 19 al diumenge dia 22.

El Festival es va iniciar amb la recepció dels grups participants que van arribar a Cantonigròs entre dimecres a la tarda i dijous al matí. A cada un li va ser ofert un petit refrigeri i, al mateix temps, la benvinguda a Cantonigròs. Seguidament, cada grup, amb un guia i un intèrpret del Festival, va anar a conèixer el lloc on havia d'allotjar-se, abans de la inauguració oficial del Festival. La major part dels grups estaven distribuïts en cases particulars de les comarques d'Osona i La Garrotxa, fins a 30 Kms. de distància de Cantonigròs.

A les 7 de la tarda, va tenir lloc la cerimònia de benvinguda i obertura del Festival amb un breu discurs del President del Comitè Organitzador i també unes paraules del Director General de Música, Teatre i Cinematografia de

la Generalitat de Catalunya. Un cop inaugurat l'acte, va començar el primer dels concerts «Cançons i danses del món», en el qual hom ja va apreciar notablement la qualitat de la major part dels grups inscrits al Festival.

Divendres al matí van començar les competicions amb el concurs de música popular, seguit del de danses populars; dissabte, les competicions van ser de música clàssica, amb dues obres obligades i una de lliure, tant per a cors mixtos com per a cors de veus iguals femenines. I diumenge al matí, també amb dues obres obligades i una de lliure, van concursar els cors infantils. Així mateix, cada nit, es podia presenciar novament un concert on s'alternaven la música i la dansa d'arreu del món, assolint així una audició de gran qualitat artística i molt variada i espectacular.

Els resultats de les competicions van ser els següents:

COMPETICIÓ n. 1.

Cors mixtos, música clàssica

Premi «Generalitat de Catalunya»
Mixed Son Choir Kysuca (cada, Txecoslovàquia)

Premi «Diputació de Barcelona»
Bartók Choir (Budapest, Hongria)

Premi «Ajuntament de Vic»
Choir of the Catholic University of Lublin (Polònia)

COMPETICIÓ n. 2.

Cors infantils

Premi «Generalitat de Catalunya»
Severáček (Liberec, Txecoslovàquia) i Orpheus (Haskovo, Bulgària)

Premi «Diputació de Barcelona»
Barnachór Akraness (Akraness, Islàndia)

Menció Especial «Festival Int. de Música de Cantonigròs»
Etorkizuna Abesbatza (Ondàrroa, Euskadi)

COMPETICIÓ n. 3.

Cors femenins

Premi «Generalitat de Catalunya»
Zenski Akademii Economicznej (Poznań, Polònia)

LLOCS DE VENDA DELS CINGLES

A Tavertet

Can Nazari
Restaurant Les Fonts
Fonda Can Baró

A Rupit

L'estanc

A Roda de Ter

Llibreria Muñoz

A Folgueroles

Quiosc Folgueroles

A Cantonigròs

L'estanc

A Manlleu

Llibreria Mas-Riera

A Vic

Llibreria La Tralla
Llibreria Clam

ELS CINGLES. Publicació trimestral

Redacció i Administració: Plaça de la Diputació, 1 - Can Nazari - Tavertet (Barcelona) - Tel. 856.50.80

Redactors: Jordi Sanglas, Jordi Mas i Caballé, Neus Roquer i Jofre, Rosa Maria Pujol, Joan Reixach i Curtó.

Fotocomposició i impressió: Impremta PLANÀS - St. Hipòlit de Voltregà

Dipòsit legal: B.8.390/79

Fotografia de la portada i contraportada: Joan Sarries
Interior: Jordi Sanglas i Ramon Vinyeta.

La redacció de la Revista no es fa responsable del contingut dels treballs que hi apareixen signats, ja que aquests reflecteixen únicament els criteris de llurs autors.

Premi «Diputació de Barcelona»
Bartók Choir (Budapest, Hon-
gria)

Premi «Ajuntament de Vic»
Vox Julia (Ranchi dei Legionari,
Itàlia)

COMPETICIÓ n. 4.

Música popular

Premi «Generalitat de Catalunya»
Severácek (Liberec, Txecoslo-
vàquia)

Premi «Diputació de Barcelona»
Mixed Son Choir Kysuca
(Cadca, Txecoslovàquia)

Premi «Ajuntament de Vic»

Zemski Akademii Ekonomicznej
(Poznán, Polònia)

Menció Especial «Festival de Mú-
sica de Cantonigròs»

Anatolian Folklore Foundation
(Izmir, Turquia)

COMPETICIÓ n. 5.

Dances populars

Premi «Generalitat de Catalunya»
Koruco Ama Birjinaren Eskola
(Donòstia, Euskadi)

Premi «Diputació de Barcelona»
Rancho Folklórico de Santa
Cecília (Açores, Portugal)

Premi «Ajuntament de Vic»

Rkud Unis (Vogosca-Saravejo,
Iugoslàvia)

Menció Especial «Festival Inter-
nacional de Música de Canto-
nigròs»

Namik Kemal Ilkokulu (Izmir,
Turquia)

Recordem que aquest Festival, únic a Catalunya per les seves característiques, pel seu intent de fomentar la convivència entre les nacions, va comptar aquest cop amb 2.000 participants, 50 grups que representaven 29 nacionalitats diferents, entre les quals podem esmentar-ne de tan llunyanes com Islàndia o Japó i, per descomptat, una bona representació de grups d'arreu d'Europa: Euskadi, Castella, Catalunya, Açores, França, Suècia, Txecoslovàquia, Polònia, Hongria, Bulgària, Andorra, Suïssa i Bèlgica, entre d'altres. Així mateix l'afluència de públic va depassar tots els càlculs previstos, doblant el del primer any i molt especialment durant el cap de setmana.

TAVERTET ACULL A SUÈCIA

SOLLENTUNA FOLKDANSGILLE, és un grup de danses folklòriques de 225 membres, en el que hi participen homes, dones, nens i nenes de totes les edats. Està situat en un barri d'Estocolmo, al Nord del Centre de la Ciutat. El Club va néixer l'any 1964, té per tant 20 anys d'antiguitat, en els que han treballat intensament, per a la investigació i conservació de les danses i cançons tradicionals de Suecia, tant les de l'interior com les de l'exterior del país.

Aquestes dades, no passarien de ser una informació més, si no fos que gràcies al FESTIVAL INTERNACIONAL DE MÚSICA DE CANTONIGROS d'enguany, Tavertet ha tingut l'oportunitat de conèixer durant 4 dies, amb 22 dels seus membres del grup de dansa, acollint-los en cases particulars i establint uns lligams de relació i intercanvi, que han vinculat al nostre Poble, a l'esperit Internacional de la Cultura i de la germanor que

possibiliten un dels camins més eficaços, per a la distensió i la pau en el món.

Durant aquests 4 dies, la convivència amb els representants de Suècia, ha anat acompanyada de la possibilitat de poder gaudir, de un alt nivell de qualitat artística, del festival de Cantonigròs, i és per això que no podem per més que donar les gràcies a les persones organitzadores del Festival, i al guia i intèrpret de l'acolliment a Tavertet, Jaume Sancho, per l'oportunitat extraordinària que ens han donat, de ser ciutadans del món, pel camí de la cultura, a casa nostra, compartint les arrels profundes i històriques del nostre país, i donant la mà com a catalans, a la resta del món.

A partir del dijous dia 19 de juliol, l'arribada de l'autocar dels suecs, va propiciar quantitat d'anècdotes i experiències, la majoria viscudes a casa de les famílies que els acollien. No és aquest el moment de comentar-les, però si que ens perme-

tem suggerir, que Taverter té de donar continuïtat a l'experiència d'enguany, i per això des d'aquí, fem una invitació a tots els estaments del nostre poble, (Ajuntament, Patronat, Associació de Veïns, etc.), perquè l'any vinent, participin activament en el Festival, oferint la resposta que com a poble del Collsacabra i de Catalunya, per la seva història i per el seu futur, Taverter es mereix.

Voldriem deixar constància de les persones físiques, que entenem enceten un camí, en la projecció del futur de Taverter.

Margita Sohlberg
Bengt Sohlberg

Ulla-Marta Welen
Uno Welen
Urban Welen

Marianne Grapenmark
Hans Grapenmark

Jan Jansson
Elisabeth Davidsson

Margareta Blomqvist

Olle Blomqvist

Mary Lindkvist

Lars Lindkvist

Gunda Andersson

Dage Andersson

Gunnel Johansson

Ingvar Johansson

Ulla Sandberg

Lennart Sandberg

Ditte Liss

Orjan Liss

Rolf Forsberg

A tots vosaltres amics de Suècia, gràcies per haver vingut, Taverter és casa vostra. No us oblidarem. La vostra presència ens ha permès créixer com a persones, i hem viscut uns dies irrecuperables, que ja formen part de la història de tots nosaltres. ARREVEURE.

J. SOLANS

HISTÒRIA

UN NOU JACIMENT PREHISTÒRIC A LA VALL DEL TER: CAN FELÓ (TAVERTET)

per Walter CRUELLS I BANZO i Miquel MOLIST I MUNTANYÀ

A resultes de la publicació, als N°s 9 i 10 d'aquesta revista, de l'article «Troballes Arqueològiques a Taverter», en Miquel Molist i en Walter Cruells es van posar en contacte amb l'autor de l'article i van confeccionar l'estudi de totes les peces trobades a la cova de Can Feló. Estudi que ja va ser publicat a una revista especialitzada i que ara ens l'han cedit gentilment per donar-lo a conèixer als nostres lectors.

La cova de Can Feló és situada al mig de la paret calcària que forma el cingle de Taverter i a uns 20 mts. de la seva base inferior. El seu accés es realitza a partir del camí que, sortint de Taverter, baixa cap a Surroca i segueix la vora del cingle fins la mateixa cova. Les seves coordenades són:

x = 6.º 06' 38''

y = 41.º 59' 47''

z = 850 mts. s.n.m.

L'entrada, de 10 x 5 mts. aproximadament, dóna pas a una sala d'uns 25 mts²., zona on es realitzaren les troballes. Per un pas difícil i a la fi de la sala, una esquerra dóna accés a una galeria formada per una diaclasi amb direcció NE. d'uns 20 mts. de llargada, on una petita galeria d'uns 4 mts. permet l'accés a una nova galeria de direcció N., que acaba amb una nova sala final de reduïdes dimensions. El recorregut total de la cova és d'uns 70 mts.

A nivell de morfogènesi, es tracta d'una típica sorgència dins la qual es troben emprentes del corrent de l'aigua que, dins d'un primer cicle, va funcionar amb circulació forçada i, posteriorment, de forma laminar, tot sedimentant-se dins la darrera fase, que és la que s'observa actualment, sense circulació hídrica, tan sols la de reconstrucció litogènica incipient².

Estratigrafia. L'autor de les troballes ens informà oralment de la presència d'un estrat pulverulent de terres grises (7-10 cm.) que ocupava de manera regular tot el sòl de la sala. És en aquest estrat que aparegueren els primers materials arqueològics, així com en el següent estrat, de terres marró clar-ocre d'uns 10 cms. de potència. Segons el nostre informant, que hi realitzà una «cata prospectiva», el material arqueològic apareixia dispers i ens precisà que la nansa tubular vertical tipus Montboló, prou significativa, era situada aïlladament en un racó de la cova, mentre que a la part central de la cova les restes apareixien en més mal estat de conservació (concrecionats). Per l'agost de 1982 es realitzà una primera visita a la cova, on es pogué ja constatar la inexistència de l'estrat pulverulent de terres grises. Tot i això es decidí de realitzar-hi una cala de sondeig amb la finalitat de poder comprovar l'estratigrafia que en restava. La cala realitzada, de 3 mts²., fou oberta a la part dreta de l'interior de la sala, i es reservà una columna de 50 cms². per a possibles recollides de sediments. Aquesta cala, realitzada on aparentment semblava que era la zona menys maltractada, proporcionà la següent estratigrafia:

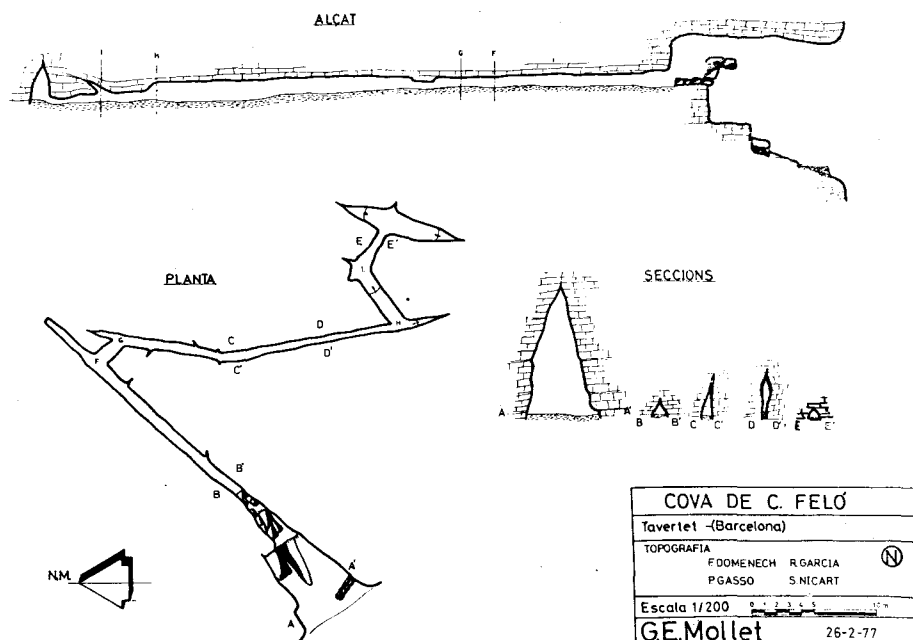
Estrat I: terres marró-negres amb una potència de 5 a 12 cms., de textura granulosa i amb la presència de força pedres, aparegué un únic fragment de ceràmica feta a mà i informe.

Estrat II: compost de terres marró-fosc compacte, totalment estèril.

Estrat III: de terres grogues arenoses, també estèril arqueològicament.

Aquest estrat es rebaixà fins a 55 cms. de fondària, on aparegué la pedra calcària en algunes zones.

En vistes dels resultats de la primera cala, es decidí de realitzar-ne una altra d'1 x 0,5 mts. a la part esquerra de la sala, que proporcionà pràcticament la mateixa estratigrafia de formació geològica amb total absència de sediments orgànics i materials arqueològics.

2. Agraïm al Sr. J. Mor les informacions espeleològiques que ens ha facilitat.

Tot i que la cova presenta un accés difícil, ja que, en quedar situada a uns 20 mts. de la seva base, cal fer-hi una petita escalada, el seu estat, a l'inici del nostre sondeig, era ja d'una total expoliació.

En realitat la cova era coneguda ja d'antic i els sediments corresponents als possibles moments d'hàbitat o ocupació de la cova havien estat del tot explotats.

Només ens resta el lot de ceràmiques i lític rebut, actualment en curs d'estudi, del qual es presenten els primers resultats, que afecten uns quants fragments ceràmics que es poden associar inicialment a dos moments cronològics concrets.

La descripció dels fragments ceràmics escollits és la següent:

CF.100 - Fragment de vora amb nansa tubular vertical arrancant del mateix llavi, de pasta grollera de 4 a 5 cms. amb desgreixant de quars en gra gros i poca mica, amb concrecions a la part exterior. Correspon a un vas de 17,20 cms. de diàmetre.

CF.102 - Fragment de vora amb nansa tubular horitzontal, de pasta ben treballada amb desgreixant de quars de gra mitjà i petit amb brunyit a la part exterior i polit a l'interior, de color marró-vermellós. Correspon a un vas en forma d'escudella de 22,8 cms. de diàmetre.

CF.130 - Fragments de vora recta amb llavi arrodonit, de pasta compacta amb fi desgreixant de quars i mica amb gruix de 3,5 cms., color negrós amb brunyit excel·lent i molt homogeni a l'exterior i amb polit a l'interior. Correspon a un bol de fons convex de 22,2 cms. de diàmetre.

CF.259 - Fragment de vora de llavi arrodonit i aprimat al seu extrem, de pasta grollera amb desgreixant de quars de gra gros i poca mica, de color marró-negre, amb brunyit a l'exterior i espatulat a la paret interna. Correspon a un gran vas cilíndric de coll exvasat de 25,4 cms. de diàmetre.

CF.255 - Fragment de vora de llavi arrodonit de pasta grollera amb desgreixant de quars de gra gros i poca mica, de color marró-negre, amb brunyit lleuger a l'exterior i espatulat a l'interior. Correspon a un gran vas de forma globular amb coll exvasat de 39,6 cms. de diàmetre.

CF.134/5 - Dos fragments del mateix vas amb vora recta i llavi aplanat. Presenta una nansa de cinta i secció arrodonida i llisa, així com una decoració d'incisions que omplen la seva cara externa i arriben fins al llavi. L'acabat és groller i de color gris fosc-marró, amb pasta grollera de desgreixant de gros tamany de mica i quars, amb gruix de 9 a 11 cms.

CF.234 i CF.189 - Dos fragments de pastes grolleres amb gros desgreixant de quars i mica de color gris fosc-marró, amb acabat allisat pels dos costats. Presenten decoració plàstica formada per cordons impresos amb motiu unguar, de secció molt plana; un dels fragments semblen dibuixar una forma triangular.

CF.133 - Fragment de vora recta de llavi aprimat. Presenta una decoració d'impressió de pla oval que omple tota la seva cara exterior i arriba fins al mateix llavi. Conté un petit mugró de secció ovalada com a mitjà de pressió. Pasta compacta ben treballada, amb desgreixant fi de quars i feldespast i mica. Gruix de 7 mm. Color marró fosc.

CF.136 - Fragment de vora recta de llavi arrodonit, amb decoració impresa regular a la part exterior i polit a l'interior. Pasta compacta, amb desgreixant fi de quars, feldespat i mica. Té un gruix de 7 mm. i és de color marró fosc.

CF.268 - Nansa de cinta de secció arrodonida de pasta grollera i desengreixant de gra gros de quars i part de mica de color marró-negre amb acabat brunyit a l'exterior.

CF.250 - Instrument lític de doble utilitat: mà de molí i percussor, que presenta marques d'erosió en una base i en un extrem de la peça.

El lot ceràmic que hem descrit es pot dividir en principi en dos grans grups, que podrien associar-se amb dos horitzons culturals diferenciats en el temps: Un del Neolític i l'altre del Bronze. Pel que fa al primer grup, de ceràmiques relacionables amb un horitzó Neolític mitjà-antic, podem destriar els següents fragments ceràmics: CF.100 / CF.102 / CF.255 / CF.259 / CF.130 i CF.268.

Del fragment CF.100, corresponent a una nansa tubular vertical, en coneixem paral·lels a la mateixa comarca, a la cova de «Les Grioterres»³, així com a d'altres indrets: Balma de Montboló, a Ceret⁴, Font del Molinot⁵, El Toll⁶, Balma de

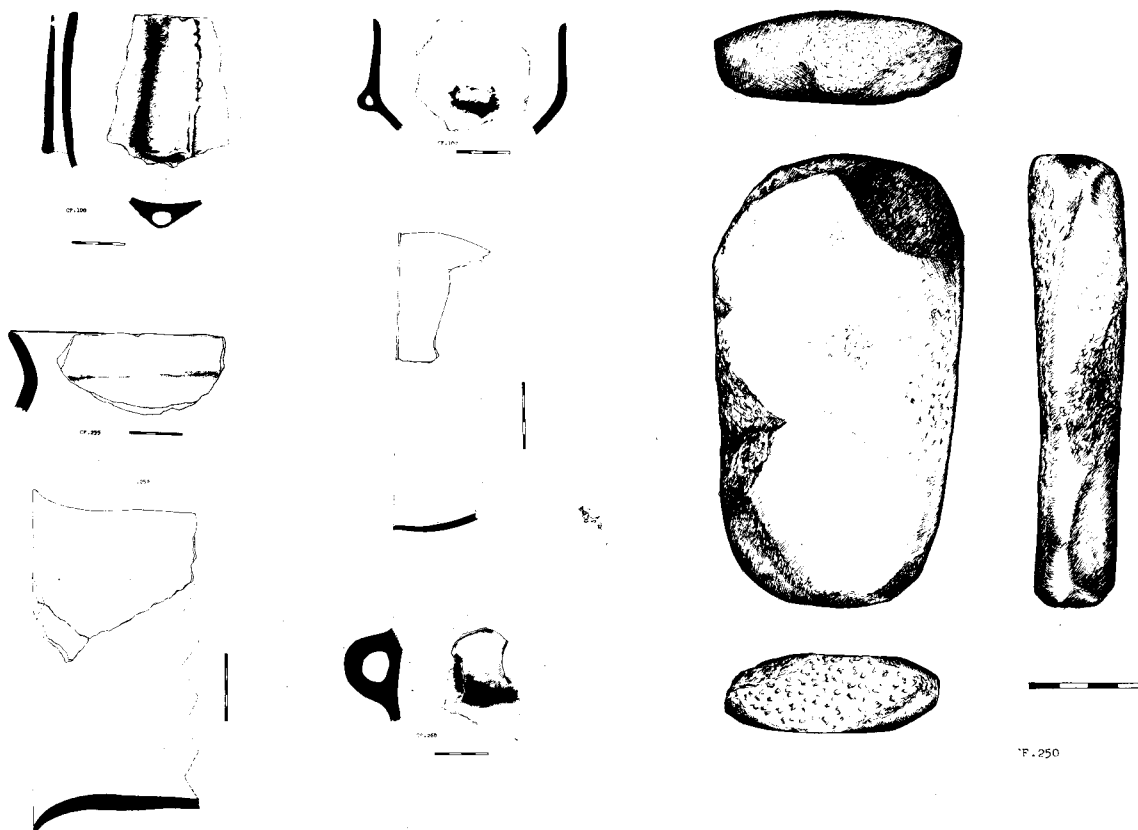

Figura 2
Conjunt de fragments ceràmics corresponents a l'horitzó Neolític

Figura 4
Mà de molí / percussor

3. J. CASTANY: *El neolític a la comarca d'Osona. Les Grioterres*, a «El Neolític a Catalunya. Taula rodona de Montserrat», Publicacions de l'Abadia de Montserrat 1981 (p. 137-144).

4. J. GUILAINE: *La Balma de Montboló et le neolithique de l'occident méditerranéen*, Institut pyrénéen d'études anthropologiques, Toulouse 1974.

5. V. BALDELLOU i J. MESTRES: *La cova de la Font del Molinot, una nueva facies neolítica*, a «Actas del XV Congreso Nacional de Arqueología - Vitòria, 1975», Saragossa 1977 (p. 249-252).

V. BALDELLOU, J. GUILAINE, J. MESTRES i J. i Y. THOMMERET: *Datations de c-14 de la grotte de la Font del Molinot*, a «Pyrenae» XI, 1975 (p. 151-153).

6. J. GUILAINE, M. LLONGUERAS, R. MARCET, M.A. PETIT, i J. VAQUER: *La cova del Toll (Moià, Barcelona)*, a «El Neolític a Catalunya. Taula rodona de Montserrat», Publicacions de l'Abadia de Montserrat 1981 (p. 113-121)

l'Espluga⁷ i tants d'altres. Per la seva tipologia, s'associa sempre a un Neolític Mitjà-Antic.

El fragment ceràmic CF.102 correspon a una escudella amb nansa tubular horitzontal. Aquesta mateixa forma la tenim representada a la cova de «Les Grioterres» i associada a un horitzó cultural contemporani a un Neolític Mitjà-Antic i amb presència de ceràmiques d'estil montboló.

És per aquest fet, doncs, que associem aquesta peça amb l'anterior (CF.100). Recordem, però, que la ceràmica d'estil Chassey, estil del fragment CF.102, apareix a d'altres indrets de Catalunya, com són Girona o bé el Vallès Oriental (Bòbila Madurell), més associat a l'horitzó de la cultura dels Sepulcres de Fossa, i per tant a un moment més avançat del Neolític. S'ha d'entendre, doncs, que a la nostra comarca, i mentre no apareixin estratigrafies més clares, el tipus de ceràmiques d'estil Chassey o bé és més antic que a d'altres indrets de Catalunya o bé l'estil ceràmic de Montboló perdura, aquí, més temps. El fragment ceràmic CF.130, corresponent a un petit vas globular amb coll poc marca i amb vora orlada, amb una pasta excel·lent i homogènia, el tenim bé representat a la mateixa cova de «les Grioterres», així com al Punt C. de la cova de Montboló, a Ceret⁸ i associat sempre a aquest mateix horitzó del Neolític Mitjà-Antic.

La resta de fragments CF.268 / CF.255 i CF.259, tot i no tenir una tipologia amb paral·lels extensos, es pot associar també al mateix horitzó cultural neolític. Correspondrien a grans gerres d'emmagatzament ovoides i cilíndriques amb fons convexos, dels tipus apareguts a «Les Grioterres», Cova de S'Espasa⁹ o Arbreda Gamma¹⁰.

Els fragments CF.234 / CF.189 / CF.139 / CF.134 / CF.136 i CF.133 constitueixen un lot ceràmic que en principi s'ha d'associar a un horitzó cultural més tardà al descrit fins ara. La manca d'estratigrafia i d'elements tipològics característics conviden a la prudència. Tot i això, els fragments ceràmics CF.136 i CF.133 semblen correspondre a formes de vasos oberts (diàmetre 17,6 cms.) de pastes compactes i superfícies ben acabades, amb decoració impresa, que cobreix les parets exteriors i afecta el llavi. D'aquests tipus de decoració en tenim paral·lels a les coves de «Les Grioterres», materials de les antigues excavacions dels anys 60, així com a la cova de Can Mauri (Berga)¹¹.

Dels fragments CF.134 i CF.135, amb parets exteriors decorades amb incisions curtes i nansa de cinta amb secció arrodonida «boudin», en trobem paral·lels a les coves de «Les Grioterres», així com a l'estrat XV de la cova de «Les Pixarelles» (Tavertet).

Els fragments CF.234 i CF.189 semblen correspondre a vasos tancats de grans mides, amb decoració de tipus plàstic amb cordó imprès. Aquests són de secció plana i, en un d'ells, es presenten oblics tot dibuixant formes triangulars.

7. M. LLONGUERAS: *La Balma de l'Espluga (Sant Quirze Safaja, Barcelona)*, a «El Neolític a Catalunya. Taula rodona de Montserrat», Publicacions de l'Abadia de Montserrat 1981 (p. 123-135).

8. *Ibidem*, nota 4.

9. N. SOLER i G. ALCALDE: *La cova de s'Espasa (Sadernes) Alta Garrotxa*, a «Revista de Girona», n.º 62, 1978.

10. J. TARRÚS: *El neolític antic a les comarques Gironines*, a «El Neolític a Catalunya. Taula rodona de Montserrat», Publicacions de l'Abadia de Montserrat 1981 (p. 33-57).

11. J. SERRA VILARÓ: *La cova de Can Mauri (Berga)*, Museu Arqueològic Diocesà de Solsona, Manresa 1922.

Malgrat que els elements tipològics clars són pocs, pensem que aquest grup de ceràmiques s'ha de relacionar amb l'ocupació que tingueren les coves de la vall del Ter-mig durant el període del Bronze Mitjà.

Finalment cal assenyalar la mà de molí / percussor CF.250. El fet de no saber-ne la posició estratigràfica, fa difícil la seva adscripció a un dels dos horitzons descrits. Malgrat tot, aquesta eina, en curs d'estudi, sembla relacionar-se amb finalitats industrials de tipus agrícola i les marques d'erosió que presenta en un extrem es podrien associar, inicialment, a un procés d'abrasió per percussió de la part immòbil del molí, per poder facilitar la feina de la trituració.

FESTA MAJOR

És possible que alguna vegada hàgim pensat que als anys vuitanta les festes majors no tenen gaire raó de ser, ja que els bons menjars sovintegen a taula, els diversos divertiments estan a la mà de tothom com les discoteques, sales de festa, aplecs de sardanes, cines, radio, televisió, equips estereofònics i tantes altres maneres de passar l'estona. Tampoc són tan necessàries aquestes diades per comunicar-se amb els parents i amics ja que ens sentim a prop els uns dels altres gràcies al telèfon i al cotxe. Però encara és necessària la festa major, encara agermana els pobles tot divertint-se xics i grans, pobres i rics, podent estrényer de nou les mans tots plegats, fent la xerrada en l'alegria de la festa.

Si avui diem que és necessària la festa, en altre temps era imprescindible. Eren uns dies que hom parava del tràfec de tot l'any i es vestia de festa, en especial als pobles de pagès. Era el dia que el poble podia fer el senyor. Era el dia que la família que vivia a la masia de pagès arraconada entre muntanyes esperava deleirosa l'arribada del fill o del germà, oncle o altres familiars i amics que venien d'altres contrades o de la ciutat i segurament feia molt temps que no es veien.

També el jovent frissava que arribés la festa major perquè hi

haviem ballades i vindrien fadrins i fadrines d'altres pobles veïns i no faltaria gresca i algun enamorament. Prou havien procurat comprar-se alguna peça de roba nova o sabates, i si podia ser tot el vestit. Aquell dia tothom llujia el que tenia de millor. La mainada ja feia temps que somniava amb aquelles espadenyas blanques o aquella camisa que estrenaria.

També aquella cobla que tot just arribats a l'Església ja començaven a afinar cordes de violes i violins mentre esperaven l'entonació dels «kyries», després acompanyant amb dolces melodies l'honor del patró, és una enyorança ja que era l'única música que sentíem durant l'any, salvat d'algun clarinet o acordió que armonitzava les caramelles i

**PROGRAMA
DE LA FESTA MAJOR
QUE ES CELEBRARÀ A
CANTONIGROS**

**DURANT ELS DIES
15-16-17 D'AGOST
DE 1932 EN HONOR
I GLORIA DE LA
VERGE MARIA
BAIX EL TITOL DE
L'ASSUMPCIÓ
I DE NOSTRE
GLORIÓS PATRÓ
SANT ROCH**

Simpliciter i camasa
parcelsa de participi
punta a la festa.

Colla de sardanes de la població, molt ben habilitada amb trape d'oca, després que prenen part a la sardana de l'ajuntament.

Sardanes de la colònia estiuenca que prenen part a la típica sardana de l'ajuntament.

FESTES RELIGIUSES

DIA 14. El dimarts d'ara, a la mitja tarda i en el jardí del carrer de la Font, s'organitzen les camberes, conegudes per tot l'Alt Empordà, a l'ocasió de la festa major.

DIA 15. La devoció i el costum de col·locar els còrrics i les llotes estiuencs d'aquesta festa pública, la que se celebra en aquesta ciutat el **DIACONAT SOLLEMNE** a les 19 del matí, dedicat a la **Virge Maria**, i el qual serà cantat i acompanyat d'orquestra, alhora que l'entornarà amb les millors gales.

DIA 16. Festa de **Sant Roc**, Patró de la Parroquia. A les 10, amb ramonells, sollemne i cantat i acompanyat de l'orquestra, amb assistència dels pobres de la festa i els de les demés administracions parroquials. És nombrós del Sant Roc i els costums al Mois i l'altre conxor Canonge, magistrat de la Catedral de Vich, **Doctor Joan Lladó, Pere**.

Cap al tard de la tarda es canten el rosari i els goigs de Sant Roc.

DIA 17. A les 9 del matí, dia i de resar en entrant dels difunts de la parroquia.

Homenaje a María Roaca, guanyadora del primer premi de calçons i flors naturals.

FESTES CIVIQUES

DIA 15. La sortida de l'Orquestra de detalls amb Bona música i s'hi veuen alguns i conegutament coneguts. Davant de la que ha obtingut l'honor del primer premi d'orquestra.

Seguidament es ballen dues sardanes a la plaça.

A les 5 de la tarda, es comença **SARDANES**, cantant-se una cançó tota patidors.

Al cap vesper s'organitzen els concursos de calçons i flors naturals a les 8 de la nit **SARDANES I BALL**.

DIA 16. A la sortida de l'Orquestra, amb costum i sardanes i acompanyats de les orquestres i que porten de valors.

Seguidament es ballen dues sardanes de l'ajuntament a la plaça, proment-se als veïns de Caniell que millor les ballin i s'hi presenten més de 20 cançons, al tall dels de la nit.

L'assistent de la nit, després als veïns de Caniell.

A les 3 de la tarda, **IPC** per divertiment de la matinalada a les 4 **SARDANES**, sardanes i cançons i tota la nit **SARDANES I BALL**.

DIA 17. Tornada de la típica sardana, **Fest del País**.

Amenitzada pel **Coro i Orquestra de Sant Pol de Març**.

els goigs del Roser. Acabada la missa acompanyaven la processó amb una marxa airosa. No cal dir que després hi havia sardanes a la plaça, que és i era l'ànima de la festa major.

No hi mancava alguna parada de juguines on els menuts podien comprar alguna pilota de cuir, espantavelles o trompetes. Solia acudir-hi, també, el típic violaire, sembrador d'il·lusions, com també el de la fletxa i el cacauer.

A la tarda i nit gran ball, molt esperat pel jovent. Hi havia molta animació i l'orquestra l'amenitzava. Tots miraven de vestir bé i els nois ullaven quina noia treuri a ballar. Les noies també guipaven als nois que més els agradaven encara que no sempre tenien la sort de poder ballar amb el noi que més desitjaven, però s'ho passaven bé. Els nois esperaven poder ballar la toia i el puro després d'haver sigut subhastats amb gran parsimònia. Quin honor poder ser protagonista! encara que fos per poca estona. També

tenia el seu ritual el ball de rams: els nois quan a mig sarau notaven que l'orquestra tocava un pasdoble molt airós, si no era que podien ballar amb una bona balladora que no fos la seva xicoteta, ja deien «aquest cop no ballo», ja que a mig ball pot sonar la trompeta i cridar: «...Ball de rams...», i aleshores era qüestió d'esquitjar de la butxaca i a vegades a contra cor.

Acabat el ball era qüestió de tornar a casa. Era una bona ocasió per a nois i noies de les masies allunyades del poble poguessin continuar la tabola una estona més mentre feien camí per comes i serralades a la llum de la llanterna. Per suposat que els enamorats ho aprofitaven per acabar-se de dir les coses amoroses que encara els mancava i fer plans pel dia de la tornaboda. Els joves que durant el ball havien fet bona amistat també amb gran delit i emoció no es movien del costat de la fadrina fent-li bona companyia fins a casa seva, a voltes d'això en resultava algun festeig.

Bon tropell tenien els ànecs i oques que s'havien escapat del segar i batre ja que aquell dia pagaven la festa, ja que el dia abans eren decapitats un darrera l'altre. Eren dies de molta feina per les dones. Havien anat a mercat a fer compres: galetes, vi bo, aiguardent, fruita i altres acompanyaments. Les cases que hi havia algun caçador, encara que fos d'amagat si era en temps de veda, sortia per si podia matar algun conill, perdiu o tudó per poder barrejar amb les altres viandes. Era molt usual que les cases que tenien ramat matessin algun xai, i si la família era petita el partien amb el veí. No hi faltava pas la família que tenia pocs recursos que només ho podia arreglar amb algun conill. Però tothom feia el que podia i aquell dia ningú era pobre.

Quina diferència de dinar amb el de cada dia!. Els dies feiners, un plat d'escudella i un tall de cansalada i, quan n'hi havia, un os d'espina o un tallet de llonganissa negra, i als diumenges un tall de pilota.

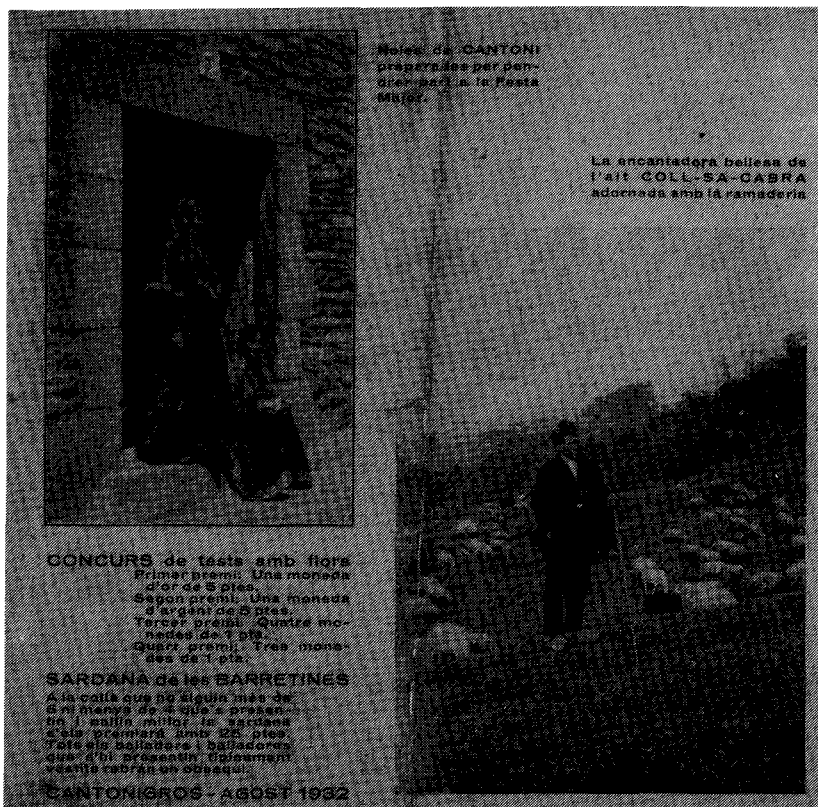
Al dia de la festa major, a l'hora de dinar, es començava amb un plat de sopa amb mandonguilles, «pilotilles», que en diem nosaltres. Diguem abans que aquell dia la taula era ben parada amb tovalles de lli, que no havien servit des de l'any passat i també plats i sopera florejats i culleres i forquilles noves, encara que de fusta, que les guardaven per aquesta diada. Era una taula ben parada i allargassada al mig de la sala, que al dia abans la mestressa havia netejat i esteranyinat. Tot plegat donava un to de festa que omplia l'esperit de gaubança i la boca de saliva. Però continuant amb les viandes direm que després de la sopa venia la carn d'olla, on no hi faltava res: pilota, garro, llonganissa negra i menuts d'ànec amb col blanca. Darrera d'aquest plat venia el xai amb «xamfaina», i després l'oca i darrerament l'ànec amb peres. No hi faltaven les bones postres: galetes, a voltes coca ensucrada, raïm, meló; vi bo i aiguardent (anis), café i quan es van començar a conèixer els licors al café s'hi tirava un raquet de ron. Tot plegat, Déu n'hi do!

A la tarda els joves de seguida corrien a divertir-se i els grans es quedaven a fer petar la xerrada amb els convidats, que moltes vegades no solien sortir, també ho aprofitaven per ensenyar-los el graner, el bestiar i les terres.

Una parada molt merescuda i aprofitada a la vida del sacrificat pagès.

Felices o enyorades recordances.

Jordi SANGLAS

COL·LABORACIONS

Panoràmiques de Tavertet

«LA ROCA LLARGA»

Roca llarga de l'Abenc, cimera més alta de Tavertet (1185 m.), talaia constant, que des de la foscor dels temps remots esguardes les muntanyes, el mar i al infinit; tu has albirat els primers vaixells solcar les aigües del Mediterrà; tu has vist coronar un sens fi de turons i serralades amb ermites i santuaris a honor de la Verge Maria i d'una munió de Sants: Montserrat, Núria, Cabrera, La Salut, El Far, El Coll, Sant Segimon, Sant Miquel de Solterra, Sant Corneli. Veus co-

brir amb blanc mantell, any rera any, les majestuosos muntanyes del Canigó, Puigmal, el Cadí, Pedraforca i el Montseny per les neus primerenques. Tens la valentia d'estavellar l'huracà quan de llevant embesteix furiós i bramulant sobre el teu front. Els llampecs que en dies de tempesta brunzeixen pels teus ornons no gosen tocar-te i no t'aturdeix ni t'esllavissa l'esgarrifós retronny del tro.

Atrevida goses allargar el teu cap esvelt per damunt el Pla Boi-

xer, volent deleitar-te mirant les aigües del riu Ter, quan, calmoses, fan via vers el Mediterrà, i els esbogerrats rierols que els dies de pluges s'hi escorren tot saltironant. Et miraves els bous forçuts que, amb la seva calma natural, arrossegaven l'arada capgirant les terres per colgar les llavors sembrades amb esperança pel pagès colrat que vivia a les fondolades, i els segadors xops de suor que amb afany, recollien les rosses viandes.

Molt sovint has rebut la visita

dels aligots, esparvers i guineus que, atents, posats sobre les teves espatlles, esguarden famolencs la presa per poder omplir els seus ventres buits i satisfer la seva fam insaciable.

Quan l'home feia vida a les coves i balmes, més d'un cop deuries haver donat aixopluc a alguna família tremolenta i errant.

També has contemplat al llarg del temps com a les carenes i

pendissos s'hi vestien masies, les valls i solanes eren rompudes i hi apareixien les fructuoses feixes on hi groguejava la xeixa, des de la plana de Vic fins a Girona i les del Montseny fins tot Collsacabra.

Més ai! La teva calma és acabada; ja no ets lliure; fins a tu han fet arribar el ciment els homes del catastre i amb ell han embrutat la teva testa per poder mirar millor per damunt de les cingleres, no fos cas que un tros de món s'escapés del teu alcanç.

Ja no són els homes d'altres temps que buscaven en tu generosa guarida, sinó els que amb l'estrident xerrac han escapçat o aterrat els frondosos faigs que et feien costat i ombra. El bromolenc tractor amb la seva potent excavadora fins ha esgarrapat els teus peus mentre estovava les teves terres verges circumdants a fi que poguessin criar millors pastures.

T'has lliurat dels estralls dels elements, però no, de l'home modern que, amb les forçudes màquines remou planes i muntanyes. Què hi farem? És el progrés!

Creador de realitats materials, però destructor de béns espirituals, sempre enyorats.

Jordi SANGLAS

EL TRESOR DE L'OM

En Ramon era el vuitè fill del moliner de Rupit. Cepat i quasi quadrat com el seu pare, en Pere, entremaliat, despert com una fura, tenia un xic de rebel·lia perquè era més «marrà» que el «marrà» de la Sala, el mascle del ramat de la casa pairal dels Vaquer de Rupit.

Per entretenir adequadament el seu frenètic coratge, son pare va creure convenient portar-lo a casa d'un seu cunyat que no vivia gaire lluny, i així alternés les hores de classe que donava el Sr. Paulino, amb la guarda de les

vaques de la casa de son oncle Joan de Casadevall. La «Casadevall» és una masia, no molt gran que, rosta sobre el cingle on es despenya la riera de Rupit. El cingle de «Sallent».

Faig un incís o una disgregació del tema que importa, per tal de fer una observació que sempre m'ha preocupat. Es troba el salt de la riera de Rupit, a mitja hora de camí del poble, i també hi ha un altre salt de la riera de Sant Privat d'en Bas, que porten a la confusió. La deducció més lògica és, que «Sallent» vulgàriament

«salt» en primitiu català. Això explicaria el que dos accidents geogràfics dins la mateixa trencada geològica portin un mateix nom de «Sallent».

Doncs bé. Ja tenim en Ramon, que a les estones que l'hi deixaven lliures les hores de classe de Rupit, i als dies de festa després de la missa matinal, sortia amb les vaques cap a la pastura pels prats de la rodalia de la «Casadevall».

Un dia d'hivern que el fred es feia sentir, que la gelada matinal platejava l'herba renadiua, cer-

cant branquillons secs i fullaraca, va encendre un fogaret als peus de una soca d'om, vell, tal vegada mil·lenari, ja sec i mort de vellor i de tramuntanades.

Des d'aquell primer dia, l'om, es va convertir en estufa quotidiana per reparar i calmar el seu fred de mans i peus. Al seu costat, el gos fidel, que esperava un bocí de pa torrat o la «cotna» de la cansalada, guaitant i complint amb la seva missió de clavar quatre lladrucs a la vaca que s'allunyava massa.

Un dia i un altre dia, un foc i un altre foc, un dia en Ramon va veure com pel tronc regalimava un suquet daurat i lluent que no era ni aigua ni sava. Poc a poc entre la cendra, anava fent un gromull i al refredar-se el va col·locar al sarrò, per ensenyar-lo als seus oncles quan arribés a la «Casadevall».

Els oncles varen quedar un xic sorpresos, i la seva reacció no es feu esperar. Varen anar cap a on estava l'om i el què hi varen trobar, va ésser suficient per comprar-se una finca a la plana que els alliberava de la seva condició de masovers.

La deducció és la següent. Alguns bandolers que havien entrat a sac en alguna rectoria o església, havien guardat el botí, en la troncada de l'om, en espera de millors circumstàncies i Déu sap el què devia d'haver passat, perquè no els fos possible recuperar-lo, i fer-ne us del tresor. Ja no queden persones en vida per

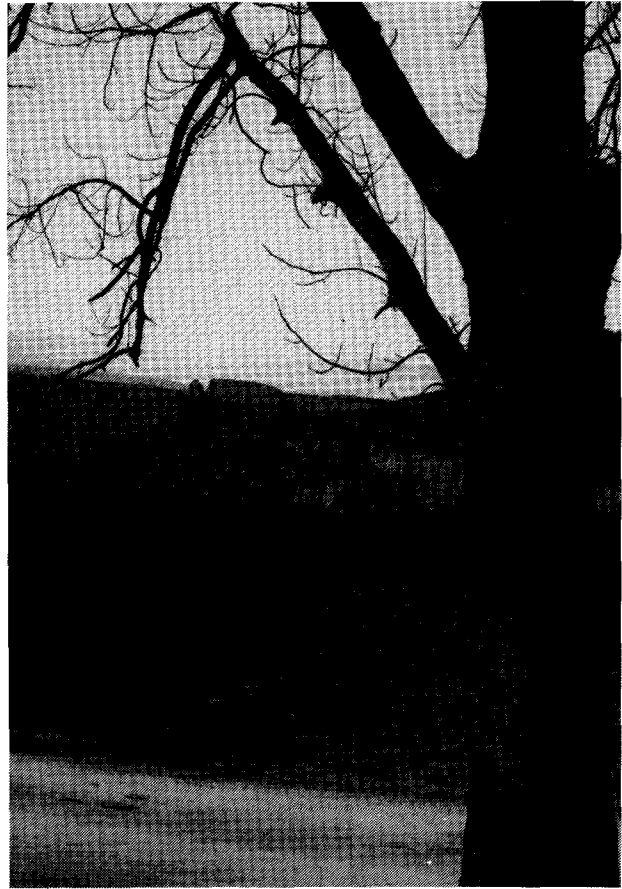
aclarir-nos què és el que varen trobar en aquell tronc de l'om que servia al Ramon d'estufa, quan tenia fred de peus.

Tal vegada els bandolers, varen amagar en plena nit el seu tresor, i entre l'arbolada del bosc, no varen ésser capaços de retrobar-lo. Tal vegada varen caure posteriorment a les mans de la

justícia que els va empresonar o ajusticiar, i res més queda per la història que recordar per en Ramon d'aquell fet.

No és cap llegenda. En Ramon encara està ple de vida i ell és ara rellotger al sud de França. Em diu: —Allò era or—.

Miquel ADILLÓN

RACÓ DEL POETA

AL MEU GERMÀ

Al meu germà,
aquella persona que no he pogut conèixer mai
i que trobo tant a faltar...
Sé que és allà dalt
i que vetlla per mi.
Sap que el porto sempre en el pensament
i que oblidar-lo mai podré.
Si algun dia baixés...
Oh si pogués baixar...!!!
Seria allò que no hi ha de la meva alegria!!!
«Si no baixes pujaré jo...»
Espera'm germà meu...!!!

Lola GRAU

UN AMIC

Que, què és un amic?
Doncs... diuen que és una persona
en la qual pots confiar,
t'ajuda quan tens problemes...
Em penso que és això,
doncs, jo no tinc amics
i no puc explicar-t'ho bé...
Que, per què no tinc amics?
Ningú vol saber res de mi,
s'excusen per no veure'm...
I és que el meu mal és incurable
perquè, saps?
... no puc caminar i això em resta vida,
doncs, jo no visc des d'aquell dia terrible,
en que se m'adormiren les cames
per no despertar mai més...
No puc caminar, aquest és el meu mal...
Mira les meves cames mortes,
joves, però... inútils.
Es que tu podries ésser amic meu?
Anar sempre darrera meu,
portar-me d'un lloc a l'altre
i no deixar-me sola ni un dia...?
No cal que abaixis la mirada...
sé que no...

Lola GRAU

EL PARADÍS

Tothom es vol escapar de

Tothom es vol escapar de la mort,
tothom vol evadir el morir...

Doncs, jo no!!!

Vull conèixer l'altre món...

Voldria conèixer si és tan cruel i roí,
com aquest...

Tan insegur i despreciable,
com aquest...

Sé que algun dia el coneixeré.

El vull conèixer aviat...

algú sap el camí???

Lola GRAU

Quin país el Collsacabra,
dels més bonics d'aquest món.
De la terra catalana
és, sens dubte, el més formós,
sembrat de camps i fagedes,
alcinars, brucs i rouredes
i a cada racó una font.

M. Danús

TRIPTIC A LA MARE DE DÉU DE CABRERA

Del Collsacabra fanal
sous, oh Verge de Cabrera
Guieu des d'aquí dalt
i guardeu-la de tot mal
a aquesta gent feinerà.

* * * * *

Vaig pujar un dia al matí
a l'ermita de Cabrera
que penjada a la cinglera
te un aspecte casi diví.

Vaig veure tota la Plana
de Vic, Roda, Manlleu.
Quina imatge tant galana,
quina gran obra de Déu.

Per l'altre banda s'ovirava
La Vall d'Hostoles i Olot.
Tota la terra s'agermanava
bosc, conreu, mas i ermot.

Vaig entrar dins de l'ermita
i forgant en la foscor
vaig veure'n a la Verge
assegada en el seu tron.

—Mare estimada— vaig soplicar-l'hi—
del Collsacabra guieu la nau.
Feu que en aquest trosset de terra
no hi manqui mai l'Amor i Pau.

De la Plana
guardiana.
Del Collsacabra
mare en sous
Oh Verge de Cabrera
que penjada a la cinglera
brilleu més que
el mateix sol.

M. Danús

«TELEDIARI» D'un dia qualsevol

Tortures que van més enllà de la mort
i volen, encara, justificar aquestes «masacres».
Qui és que té les mans netes?
Son una colla de sàdics.
Tinc ganes de gitar i treura a fora
aquest mal gust de ser home,
o d'això que en diuen homes.

Ja no queden més llàgrimes
per a plorar als morts.
Però la guerra continua.
La mort i les llàgrimes també.

La mort violenta escala puestos
i les llàgrimes i el dolor.
Qui mou els fils, com titelles
d'aquest: homes com tu i jo?

Encara no hem après les lliçons
de dies pasats?

Però la guerra continua,
i una guerra que no te fi.

M. Danús

PREC

Doneu-me per companyia,
quan m'envagi al Fossar:
un llibre de poesia
d'en Verdaguer i Guimerà

Un Nou Testament poseu-m'hi,
que de tota bondat n'es font,
i reseu-hi un «prenoastre»
pel més gran boig d'aquest món.

Perquè la humil viola
resta sempre tota sola
a la vorera del camí?
Si el Rei la coneixia
prou a collir-la vindria
per plantar-la al seu jardí.

M. Danús

